

5. semester – efterår 2019

Indhold

SEMESTERPLAN FOR 5. EFTERÅRSSEMESTER 2019.FEJL! BOGMÆRKE ER IKKE DEFINERET.

SEMESTERBESKRIVELSE..... 3

PÆDAGOGISK PSYKOLOGI (10 ECTS) 4

ARBEJDS- OG ORGANISATIONSPSYKOLOGI (10 ECTS)FEJL! BOGMÆRKE ER IKKE DEFINERET.

KLINISK PSYKOLOGI (10 ECTS)FEJL! BOGMÆRKE ER IKKE DEFINERET.

Semesterplan for 5. efterårssemester 2019

psykologi-uddannelsen

Version og dato: version 1. 3. juni 2019

Studienævn: Psykologi

Studieordning: Studieordning for bacheloruddannelsen september 2017

Ankerlærer: Thomas Borchmann

Kursusmoduler:

- Pædagogisk psykologi (10 ECTS)
- Klinisk psykologi (10 ECTS)
- Arbejds- og organisationspsykologi (10 ECTS)

Faglig progression og kompetencer:

Semestret introducerer til psykologiens anvendte discipliner, hhv. pædagogisk psykologi, klinisk psykologi og arbejds- og organisationspsykologi og tilfører den studerende kompetencer til at anvende relevant viden og analytiske færdigheder i forhold til at udrede centrale problemstillinger inden for disse tre domæner

Semesterets organisering og forløb:

Semestret indeholder 3 kursusmoduler, der alle understøttes af seminarer eller workshops-forløb. De 3 kursusmoduler i hhv. Pædagogisk psykologi, Klinisk psykologi og Arbejds- og organisationspsykologi afholdes som forelæsningsforløb for hele semestret, mens seminarundervisningen foregår for mindre hold. Workshops-forløb afholdes også for hele semestret

Forventninger om arbejdsfordeling:

Der er ikke noget projektarbejde på semestret. Semestrets aktiviteter udgør fuldtidsstudiebelastning og det forventes at de studerende deltager aktivt i semestrets aktiviteter.

Vigtige datoer:

Se særskilt dokument

Semesterbeskrivelse

Semestret introducerer til psykologiens anvendte discipliner gennem udbud af tre kursusmoduler:

Kursusmodulet i *Pædagogisk psykologi* introducerer til pædagogisk psykologi. Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske aspekter af praksis, hvor der foregår udvikling, uddannelse og læring. Pædagogisk-psykologisk forskning udvikler, anvender og reflekterer over psykologiske teories anvendelse i pædagogiske praksis. På den ene side har pædagogisk psykologi historisk set været optaget af at udvikle metoder til at måle og vurdere børn og unges egnethed til undervisning. På den anden side har forskningen været interesseret i at forstå og forbedre betingelser for læring og mindre i at måle individers evner. I kontinental og skandinavisk sammenhæng har en kritisk refleksion over pædagogiske praksis og deres forbindelse til samfundsforhold stået centralt. Undervisningen i pædagogisk psykologi beskæftiger sig med udvalgte dele af den skandinaviske og internationale forskningslitteratur. I forbindelse med undervisningen diskuteres nogle af de mest indflydelsesrige traditioner indenfor pædagogik og pædagogisk psykologi, de forskellige læringsteoretiske positioner, aspekter knyttet til de psykiske processer og de personlige forhold, der indgår i udviklings- og læringsforløb og der perspektiveres løbende til aktuelle pædagogisk-psykologiske debatter og fænomener.

Kursusmodulet i *Arbejds- og organisationspsykologi* introducerer til arbejds- og organisationspsykologi. Arbejds- og organisationspsykologien tilhører de anvendte discipliner indenfor psykologien og beskæftiger sig med en bred vifte af problemstillinger. Herunder problemstillinger relateret til motivation- og produktivitet, organisationsudvikling og medarbejderudvikling, det psykiske og sociale arbejdsmiljø, belastningsreaktioner og arbejdsbetingende sygdomme, samt sundhedsforebyggende og sundhedsfremmende tiltag i forhold til arbejdet og organisationer. Undervisningens formål er at give et overblik over arbejds- og organisationspsykologiens centrale teoretiske traditioner og nøgleproblemstillinger.

Kursusmodulet i *Klinisk psykologi* introducerer til klinisk psykologi. Klinisk psykologi er en anvendt disciplin, der indbefatter såvel viden om psykiske lidelser, som færdigheder i diagnosticering og psykologiske behandling af disse. Undervisningen i Klinisk psykologi indeholder en bred indføring i centrale teorier og forskningsresultater indenfor den kliniske psykologi, herunder teorier om psykiske lidelsers udbredelse, ætiologi, patogenese, klassifikation, forebyggelse og behandling. Kurset starter med en introduktion til sygdomsmodeller, evidensbegrebet og et overblik over den kliniske psykologi generelt og efterfølgende til det kliniske børnepsykologiske område. Dernæst belyses en række psykiske lidelser ud fra centrale klinisk psykologiske teorier.

Modultitel, ECTS-angivelse og STADS-kode:

Pædagogisk Psykologi (*Educational Psychology*), 10 ECTS

Stads: HEA550003D

Placering:

5. Semester

Deltagere:

5. semester + KA-sidefag

Modulansvarlig:

- *Noomi Matthiesen*

Undervisere:

Thomas Szulevicz, Mogens Jensen, Casper Feilberg, Charlotte Wegener, Lene Tanggaard, Martin Mølholm, Svend Brinkmann, Paula Cavada, Noomi Matthiesen.

Type og sprog:

Studiefagsmodul

Dansk & Engelsk

Mål:

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere:

Viden om, forståelse af samt refleksion over

- *centrale teorier om læring og forandring af praksis, om forholdet mellem uddannelse, profession og arbejdspladsbaseret læring samt indsigt i forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner,*
- *aktuelle samfundsrelevante diskurser om læring og forandring samt evnen til at analysere disse og placere dem i et historisk og kulturelt perspektiv og*
- *personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved pædagogisk psykologi.*

Færdigheder i

- *at identificere og analysere psykologiske aspekter af læring og af forandring af praksis*
- *at identificere og analysere psykologisk relevante aspekter forholdet mellem uddannelse, profession og arbejdspladsbaseret læring,*
- *at identificere og analysere forskellige opfattelser af forholdet mellem pædagogik og psykologi som selvstændige videnskabsdiscipliner,*
- *at identificere og analysere aktuelle samfundsrelevante diskurser om læring og forandring samt disses placering i et historisk og kulturelt perspektiv,*
- *at identificere og analysere personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved pædagogisk psykologi, samt*
- *at formidle pædagogisk-psykologisk indsigt i faglige sammenhænge.*

Kompetencer til

- *at applicere ovenstående viden og kompetencer i konkrete, afgrænsede sammenhænge.*

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:

Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske problemstillinger der knytter sig til læring, udvikling og tilblivelsesprocesser. Det er således problemstillinger der opstår i uddannelses-, institutions og organisations sammenhænge. Gennemgribende temaer handler om læring, undervisning, identitet, deltagelsesmuligheder og handlekompetencer.

Pædagogisk psykologi trækker særligt på teorier fra social, personligheds, udviklings og kognitions psykologiske felter, og beskæftiger sig med tematikker og metoder der er beslægtede med både organisations og klinisk psykologi.

Omfang og forventet arbejdsindsats:

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
13 forelæsninger à 2 timer	26
6 forelæsninger à 4 timer inkl. gruppearbejde	22
2 workshops á 6 timer	12
Læsning og forberedelse	190
Eksamen (ugeeksamen)	40

NB: lektioner tælles som timer.

Antal forelæsninger: 13 x 2 timer, 6 x 4 timer

Antal forelæsningshold: 1

Antal workshops: 2 x 6 timer

Deltagere:

Inkluderer sidefagsstuderende.

Eksamen:

- Ugeeksamen. Se vigtige datoer i moodle og formalia vedr. prøver.

Forlæsning	Varighed	Titel/Emne	Underviser	Litteratur
1.	2x45 min	Introduktion – hvad er pæd. psyk?	Thomas Szulevicz & Noomi Matthiesen	Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2018). <i>Pædagogisk psykologi – en grundbog</i> . Klim
2.	4x45 min	Vygotsky's legacy in education	Paula Cavada	Chaiklin, S. (2003). The Zone of Proximal Development in Vygotsky's Analysis of Learning and Instruction. In A. Kozulin, B. Gindis, V. Ageyev, & S. Miller (Eds.), <i>Vygotsky's Educational Theory in Cultural</i>

				<p><i>Context</i> (Learning in Doing: Social, Cognitive and Computational Perspectives, pp. 39-64). Cambridge: Cambridge. (26 sider)</p> <p>van Oers, B. (2008). Learning and learning theory from a cultural-historical point of view. In B. van Oers, W. Wardekker, E. Elbers, & R. Van der Veer (Eds.), <i>The transformation of learning: Advances in cultural-historical activity theory</i> (pp. 3-12). New York, NY, US: Cambridge University Press. (10 sider)</p>
3.	2x45 min	Projektpædagogisk og humanistisk psykologisk læringsteori - Illeris og Rogers	Casper Feilberg	Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2018). <i>Pædagogisk psykologi – en grundbog</i> . 2. udgave. Klim [Kapitel 3]
4.	4x45 min	Critical Pedagogy: Freire and Giroux	Paula Cavada	<p>Freire, P. (2005). Chapter one. In <i>Pedagogy of the oppressed</i> (pp.43-69). New York: Continuum. (21 s)</p> <p>Giroux, H. (1983). Ideology and agency in the process of schooling. <i>The Journal of Education</i>, 165(1), 12-34. (23 s.)</p>
5.	2x45 min	Pragmatisme med særlig henblik på Dewey	Svend Brinkmann	Brinkmann, S. (2006). <i>John Dewey – en introduktion</i> . København: Hans Reitzels Forlag. (s. 173-209; dvs. kap. 7: "Fællesskabets pædagogik")
6.	4x45 min	Læringsteori – vendingen mod mesterlære og situeret læring	Noomi Matthiesen	<p>Anderson, J.R. et al. (1996). Situated learning and education. <i>Educational Researcher</i>, 25(4), p. 5-11. doi: 10.3102/0013189X025004005.</p> <p>Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. <i>Educational Researcher</i>, 26(1) p. 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005.</p> <p>Lave, J. & Wenger, E. (2003). <i>Situeret læring – og andre tekster</i> (s. 31-54 & 77-103).</p>

				<p>København: Hans Reitzels Forlag</p> <p>Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. <i>Educational Psychologist</i> 35(4) (pp. 227-241).</p> <p>Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). <i>Pædagogisk psykologi – en grundbog</i>. Klim</p>
7.	2x45 min	Systemisk læringsteori	Martin Mølholm	<p>Luhmann, N. (2002). Samfundets uddannelsessystem, s. 41 – 73. København: Hans Reitzels Forlag, 2006. (33 sider).</p> <p>Rasmussen, J. (1998). Radikal og operativ konstruktivisme, s. 120 – 137. I Bisgaard, N.J. (red.). <i>Pædagogiske Teorier, 3. udgave</i>. Værløse: Billesø & Baltzer. (18 sider).</p>
8.	4x45 min	Synlig læring	Thomas Szulevicz & Noomi Matthiesen	<p>Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. <i>Review of Educational Research</i>. Vol. 77 (1) pp. 81-112.</p> <p>Nielsen, K. & Klitmøller, J. (2017). Blinde pletter in den synlige læring. Kritiske kommentar til "Hattie-revolutionen." <i>Nordic Studies in Education</i>. 1, pp. 3-18 (15 sider)</p> <p>Terhart, E. (2011). Has John Hattie really found the holy grail of research on teaching? An extended review of <i>Visible Learning</i>. <i>Journal of Curriculum Studies</i>. Vol. 43 (3), pp. 425-438.</p>
9.	2x45 min	Pædagogisk psykologi og uddannelsessystemet fra et post-moderne og neoliberalt perspektiv	Thomas Szulevicz	<p>Biesta, G. (2015). Resisting the seduction of global education measurement industry: notes on the social psychology of PISA. <i>Ethics and Education</i>, 10:3, 348-360.</p> <p>Lyotard, J.F. (1982) <i>Viden og</i></p>

				<p><i>det postmoderne samfund</i>. Århus: Slagmarks Skyttegravs-serie. Kap. 1-7</p> <p>Pedersen, O. K. (2011). Skolen og den opportunistiske person. I: O.K. Pedersen <i>Konkurrencestaten</i>. Hans Reitzels Forlag. København (32 sider)</p> <p>Sugarman, J. (2015). Neoliberalism and Psychological Ethics. <i>Journal of Theoretical and Philosophical Psychology</i>. Vol 35 (2), 103-116. (13 sider)</p> <p>Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). <i>Pædagogisk psykologi – en grundbog</i>. Klim</p> <p>Ziehe, T. (2003). Skolen i en anerkendelseskrise. In J. Bjerg (red.), <i>Pædagogik</i> (3. rev. udg., kap. 3, s. 85 – 101). København: Hans Reitzels Forlag</p>
10.	2x45 min	Læringsglemsel	Lene Tanggaard	Tanggaard, L. (2018). <i>Læringsglemsel</i> . (Kapitel 1 & 9, s. 13-25 og 157-183). Aarhus: Klim.
11.	2x45 min	Kampen om dannelsesbegrebet - dannelsesbegrebets aktualitet i uddannelsessystemet	Casper Feilberg	<p>Feilberg, C. (2014). <i>Indledning og Dannelsesbegrebet</i>, fra Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende, hhv. pp. 1-7 & 92-104. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg.</p> <p>Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. <i>Studies in Philosophy and Education</i> 21: 343–351.</p> <p>Wiberg, M. (2013). Læring med eller uden kompas. In: M. Pahuus (ed.), <i>Dannelse i en læringstid</i>, pp. 9-22. Aalborg Universitetsforlag</p>
12.	4x45 min	Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster; psykoanalytisk forståelse, og poststruktura-	Casper Feilberg	White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about' : W. R. Bion's theory of thinking and

		listisk kritik		<p>educational praxis. In: D. Barford (ed.), <i>The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning</i>, pp. 84-105. Karnac Books. [For en dansk redegørelse for Bions begreber, se Feilberg, 2014, pp. 161ff]</p> <p>Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. <i>Nordiske Udkast</i>, (2), 42- 78.</p> <p>Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2018). <i>Pædagogisk psykologi – en grundbog</i>. 2. Udgave. Klim [Kapitel 8: Mellem evidens, tradition og marked]</p>
13.	2x45 min	Social Innovation – hvor kommer forandring fra, og hvor går den hen?	Charlotte Wegener	<p>Mulgan G. (2012) Social Innovation Theories: Can Theory Catch Up with Practice? In: Franz HW. Hochgerner J., Howaldt J. (eds) <i>Challenge Social Innovation</i>. Springer, Berlin, Heidelberg, pp. 19-42. (online adgang AUB)</p> <p>Tanggaard, L. & C. Wegener (2016). Why novelty is overrated. <i>Journal of Education and Work</i>. 29(6), 728-745</p> <p>Weick; KE. (1998) Introductory essay – Improvisation as a mindset for organizational analysis. <i>Organization Science</i>, 9(5), 543-555.</p>
14.	2x45 min	Pædagogisk psykologi i socialt regi	Mogens Jensen	<p>Jensen,M. (2011a) "Socialpædagogisk behandlingsarbejde". I: <i>Tidsskrift for Socialpædagogik</i></p> <p>Jensen,M. (2015) "Catalytic Models Developed Through Social Work" <i>Integrative Psychological and Behavioral Science</i> 49:56-72</p>

15.	2x45 min	Pædagogisk psykologi og praktisk handlekompetence	Mogens Jensen	<p>Bateson, D. (1998). De logiske kategorier for læring og kommunikation. Sd.282-308 i <i>Mentale systemers økologi</i>, København: Akademisk Forlag</p> <p>Molander, B. (2015) <i>The Practice of Knowing and Knowing in Practices</i> ch. 3 Frankfurt am Main: Peter Lang Edition</p>
16.	2x45 min	Marginalisering i uddannelses-systemet	Noomi Matthiesen	<p>Lareau, A. (1987). Social class differences in family-school relationships: The importance of cultural capital. <i>Sociology of Education</i>, 60(2), 73-85.</p> <p>Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. <i>Sociology of Education</i>, 65, 1-20.</p>
17.	2x45 min	Etnicitet & Uddannelse	Noomi Matthiesen	<p>Matthiesen, N. (2017). Working together in a Deficit Logic. Home-School Partnerships with Somali Diaspora Parents. <i>Race, Ethnicity and Education</i>. 20(4) pp 495-507. (13 sider)</p> <p>Youdell, D. (2003). Identity traps or how black students fail: The interactions between biographical, sub-cultural, and learner identities. <i>British Journal of Sociology of Education</i>, 24(1), s. 3-20.</p>
18.	2x45 min	Køn og pædagogisk psykologi	Thomas Szulevicz	<p>Brinkmann, S. & Szulevicz, T. (2012). Feminiseringstesen: For god til at være falsk? <i>Dansk Pædagogisk Tidsskrift</i>. 4, 12, 85-93</p> <p>Dumais, S.A. (2002). Cultural Capital, Gender and School Success: The Role of Habitus. <i>Sociology of Education</i>. Vol. 75 (1), 44-68. .</p>
19.	4x45 min	Afrunding, opsamling og evaluering	Thomas Szulevicz og Noomi Matthiesen	

2 workshopdage:

1. Matthiesen: Etnicitet, marginalisering & læring

Workshoppen tager udgangspunkt i en case omkring etnicitet og marginalisering i skolen. Gruppearbejde og diskussioner i plenum vil omhandle marginaliseringsprocesser, og hvordan man kan forstå læringsbetingelserne for eleverne i casen. Pensum til arbejdet vil derfor være pensum fra forelæsningserne om marginalisering og etnicitet, såvel som alle forelæsnings om læringsteori.

2. Jensen: Afvigelse – normalitet og socialpædagogisk arbejde

Workshoppen fokuserer på forskellige forståelser af normalitet og afvigelse og for hvordan disse får indflydelse på den indsats, der organiseres for mennesker, der bedømmes som afvigende, med behov for hjælp eller som samfundet er nød til at sanktionere. Den vil foregå som oplæg om nøglediskussioner, oplæg til gruppearbejde og diskussioner i plenum

Pensum:

Juul Jensen, U. (1986) *Sygdomsbegreber i praksis* kp. 8 og 9 København: Munksgaard 24 sider

Sroufe, L.A. (1997) "Psychopathology as an outcome of development" *Development and Psychopathology* 9 p.251-268 17 sider

Forelæsningsoversigt med pensum

1. forelæsning: Introduktion – hvad er pædagogisk psykologi?

2 timer v/ (Noomi Matthiesen & Thomas Szulevicz)

I denne forelæsning gives en introduktion til pædagogisk psykologi, de problemstillinger som der behandles indenfor dette område, samt hvilke praksis- og anvendelsesområder der berøres af pædagogisk-psykologiske tematikker. Forelæsningen tegner et landskab over, hvilke dele af psykologien, som der trækkes på, i arbejdet med pædagogisk-psykologiske problemstillinger.

Forelæsningens pensum:

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim

2. forelæsning: Vygotsky's legacy in education

4 timer v/ Paula

This lecture aims to explore the understanding of human cognition and learning as social and cultural rather than individual phenomena proposed by Vygotsky. In this endeavour, his central conceptualisations and further elaborations (zone of proximal development, scaffolding, semiotic mediation, imagination and creativity, double move, among others) are discussed in light of the current influences that they have in the educational and psychological theory and practice.

Forelæsningens pensum:

Chaiklin, S. (2003). The Zone of Proximal Development in Vygotsky's Analysis of Learning and Instruction. In A. Kozulin, B. Gindis, V. Ageyev, & S. Miller (Eds.), *Vygotsky's Educational Theory in Cultural Context* (Learning in Doing: Social, Cognitive and Computational Perspectives, pp. 39-64). Cambridge: Cambridge. (26 sider)

van Oers, B. (2008). Learning and learning theory from a cultural-historical point of view. In B. van Oers, W. Wardekker, E. Elbers, & R. Van der Veer (Eds.), *The transformation of learning: Advances in cultural-historical activity theory* (pp. 3-12). New York, NY, US: Cambridge University Press. (10 sider)

3. forelæsning: Projektpædagogisk og humanistisk psykologisk læringsteori - Illeris og Rogers

2 timer v/ *Casper Feilberg*

Beskrivelse

Forelæsningens pensum:

4. Forelæsning: Critical Pedagogy – Freire and Giroux

4 timer v. *Paula Cavada*

Critical Pedagogy is a philosophy of education and a social movement that aims to understand the political nature of education. In this lecture, we will review the foundations of this philosophy mainly through the proposal of Paulo Freire and Henry Giroux. We will discuss Freire's the idea of emancipation from oppression through critical consciousness, and the implications of favouring a critical, problem-posing and dialogical approach to teaching and learning. As well, we will discuss Giroux's ideas how do power, politics and knowledge connect in creating the conditions for social relations and the production of knowledge and values, in both the classroom and school.

Forelæsningens pensum

Freire, P. (2005). Chapter one. In *Pedagogy of the oppressed* (pp.43-69). New York: Continuum. (21 sider)

Giroux, H. (1983). Ideology and agency in the process of schooling. *The Journal of Education*, 165(1), 12-34. (23 sider)

5. forelæsning: Pragmatisme

2 timer v. *Svend Brinkmann*

Forelæsningen beskriver John Deweys banebrydende pædagogiske tænkning fra første halvdel af det tyvende århundrede. Der gives også en mere almen indføring i pragmatisme generelt og dens pædagogiske implikationer specifikt, ligesom der trækkes tråde til aktuelle debatter på uddannelsesområdet.

Forelæsningens pensum:

Brinkmann, S. (2006). *John Dewey – en introduktion.* (kap. 7 "Fællesskabets pædagogik", s. 173-209) København: Hans Reitzels Forlag. (35 sider)

6. forelæsning: Systemisk Læringsteori

2 timer v. *Martin Mølholm*

Denne forelæsning introducerer til den systemiske læringsteori og ontologien om lukkede, autopoietiske (selvskabende) systemer, og med epistemologien om at al læring er systeminterne, selvreferentielle operationer. Teorien placerer sig inden for den del af socialkonstruktivismen der kaldes for den operative konstruktivisme, hvor skolen ses som et uddifferentieret sybsystem i samfundssystemet – den står, så at sige, *uden for* samfun-

det og er dermed ikke en del af det. Der er samtidig tale om en teori der knytter an til funktionalismen, hvor handlinger forklares ud fra den funktion de har i forhold til en helhed – i forhold til systemet. Barnet er den symbolske bro (Luhmann kalder det for *det symbolsk generaliserende (kommunikations)medie*) der binder skolen og samfundet sammen. Den muliggør samtalen mellem skolen og de øvrige 'systemer' i omverdenen: familien/forældrene, de forskellige politiske systemer, PPR og andre kommunale instanser, foreninger, etc., om barnets læring, udvikling og dannelse.

Forelæsningens pensum:

Luhmann, N. (2002). Samfundets uddannelsessystem, s. 41 – 73. København: Hans Reitzels Forlag, 2006. (33 sider).

Rasmussen, J. (1998). Radikal og operativ konstruktivisme, s. 120 – 137. I Bisgaard, N.J. (red.). *Pædagogiske Teorier*, 3. udgave. Værløse: Billesø & Baltzer. (18 sider).

7. forelæsning: Læringsteori – vending mod mesterlære og situeret læring

4 timer v. *Noomi Matthiesen*

Denne forelæsning præsenterer situeret læringsteori, der argumenterer for, at læring og viden er relationelt og situeret. Forelæsningen tager fat på de diskussioner, der historisk har kendetegnet situeret læringsteori, med særligt fokus på diskussionen om transfer af viden fra en praksis til en anden. Derudover skitseres aktuelle diskussioner, omkring situeret læringsteori. De to sidste timer er struktureret som seminar-øvelser samt plenumopsamling.

Forelæsningens pensum:

Anderson, J.R. et al. (1996). Situated learning and education. *Educational Researcher*, 25(4), p. 5-11. doi: 10.3102/0013189X025004005. (6 sider).

Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1) p. 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. (12 sider)

Lave, J. & Wenger, E. (2003). *Situeret læring – og andre tekster* (s. 31-54 & 77-103). København: Hans Reitzels Forlag (49 sider).

Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4) (pp. 227-241). (14 sider).

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim

8. Forelæsning: Synlig læring

2 timer v. *Thomas Szulevicz & Noomi Matthiesen*

I denne forelæsning præsenteres synlig læringsteori, der har rødder i John Hatties metaanalyser af, forskellige faktoreres effekt på læring. Synlig læringsteori er aktuelt meget indflydelsesrig i de danske folkeskoler, og der vil blive diskuteret fordele og ulemper ved de metoder, der har rødder i denne læringsteori.

Forelæsnings pensum:

Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) pp. 81-112. (31 sider).

Nielsen, K. & Klitmøller, J. (2017). Blinde pletter in den synlige læring. Kritiske kommentar til "Hattie-revolutionen." *Nordic Studies in Education*. 1, pp. 3-18 (15 sider)

Terhart, E. (2011). Has John Hattie really found the holy grail of research on teaching? An extended review of *Visible Learning*. *Journal of Curriculum Studies*. Vol. 43 (3), pp. 425-438. (13 sider)

9. forelæsning: Pædagogisk psykologi og uddannelsessystemet fra et postmoderne og neoliberalt perspektiv

2 timer v/Thomas Szulevicz

I denne forelæsning belyses, hvordan uddannelsessystemet aktuelt er influeret af forskellige både postmoderne og neoliberale tendenser. Forelæsningen diskuterer, hvorledes disse tendenser påvirker pædagogisk praksis samt forståelsen af læring og pædagogik.

Forelæsningens pensum:

Biesta, G. (2015). Resisting the seduction of global education measurement industry: notes on the social psychology of PISA. *Ethics and Education*, 10:3, 348-360.

Lyotard, J.F. (1982) *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7

Pedersen, O. K. (2011). Skolen og den opportunistiske person. I: O.K. Pedersen *Konkurrencestaten*. Hans Reitzels Forlag. København (32 sider)

Sugarman, J. (2015). Neoliberalism and Psychological Ethics. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*. Vol 35 (2), 103-116.

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim

Ziehe, T. (2003). Skolen i en anerkendelseskrise. In J. Bjerg (red.), *Pædagogik* (3. rev. udg., kap. 3, s. 85 – 101). København: Hans Reitzels Forlag

10. Forelæsning: Læringsglemsel

2 timer v. Lene Tanggaard

Glem det! Jo mere vi ved, jo bedre. Men kan det nogle gange være en fordel at glemme noget af det, vi har lært – og at vi lærer? Daginstitutioner, skoler, uddannelser og enhver form for vejledning er i dag indrettet så målstyring, selvmonitorering og refleksion over egne læreprocesser dræber både gejsten og kreativiteten og dermed spænder ben for vores læring. I denne forelæsning skal vi have indblik i og diskutere, hvordan vi kan styrke vores læring ved at sætte fællesskabet, fagligheden og fortryllelsen i stedet for resultatstyring. Lene Tanggaard har skrevet »Læringsglemsel« (2018).

Forelæsningens pensum:

Tanggaard, L. (2018). *Læringsglemsel*. (Kapitel 1 & 9, s. 13-25 og 157-183). Aarhus: Klim.

11. Forelæsning: Dannelsesbegrebets aktualitet inden for lange videregående uddannelser

2 timer v/ Casper Feilberg

Dannelse er et af de helt centrale begreber inden for humaniora, som har en lang forhistorie og mange betydninger. Begrebet er i dag mere aktuelt end nogensinde, og det tages til indtægt for mange forskellige betydninger i den videnskabelige litteratur og i den offentlige debat. I denne forelæsning tages begrebet op i forhold til (universitets)uddannelse. Ved at skelne mellem uddannelse og dannelse kan man med dannelsesbegrebet tematisere ofte oversete aspekter af uddannelsesforløbet, nemlig de forhold som angår andet og mere end blot kompetencetilegnelse og erhvervsforberedelse.

Forelæsningens pensum:

Feilberg, C. (2014). *Indledning og Dannelsesbegrebet*, fra *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*, hhv. pp. 1-7 & 92-104. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. (20 sider) [Dannelsesbegrebet kan 'pege på' centrale humanvidenskabelige idealer, bl.a. i form af videnskabens grænser og livets forrang; endelig præsenteres en eksistentiel-fænomenologisk fortolkning af dannelsesbegrebet som fremhæver dannelsesprocessen som en proces bestående af både selvfortabelse og genfindelse af sin egen stemme]

Biesta, G. (2002). *Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference*. *Studies in Philosophy and Education* 21: 343–351. (9 sider) [Biesta præsenterer et rids af dannelsesbegrebets historie og lancerer derefter sit eget bud på de værdier, der bør fremmes i uddannelsessystemet og som dannelsesbegrebet kan tilskrives.]

Wiberg, M. (2013). *Læring med eller uden kompas*. In: M. Pahuus (ed.), *Dannelse i en læringstid*, pp. 9-22. Aalborg Universitetsforlag (14 sider) [Wiberg argumenterer for, at dannelsesbegrebet kaster lys over mål, og læringsbegrebet kaster lys over processen, og if. Wiberg bør disse begreber kombineres.]

12. Forelæsning: Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster

4 timer v/ (Casper Feilberg)

Følelser og magt er en uomgængelig del af uddannelseskontekster. To grundlæggende forskellige perspektiver præsenteres; et psykoanalytisk perspektiv på følelsernes betydning for læring, og en eksistentiel-fænomenologisk analyse af magt og selvrefleksion inden for en universitetskontekst.

Forelæsningens pensum:

White, J. (2002). *On 'learning' and 'learning about' : W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis*. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, pp. 84-105. Karnac Books. (22 sider) [Hvad sker der af processer i underviseren og i den studerende og i gruppen, som har betydning for transformative læreprocesser? White præsenterer en psykoanalytisk forståelse med fokus på følelsernes betydning. For en dansk redegørelse for Bions begreber, se Feilberg (2014, pp. 161ff)]

Feilberg, C. (2015). *Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion*. *Nordiske Udkast*, (2), 42- 78. (udkommet december 2016) (31 sider). [Selvrefleksion angår et beredskab til at forholde sig selvkritisk til egen praksis, samt til anvendelsen af viden ved intervention i forhold til andre (borgere, grupper). Underviseren kan understøtte de studerendes tilegnelse af selvrefleksion ved bl.a. at interessere sig for deres motivation og faglige problemer ud fra et processuelt og psykologisk perspektiv. Dette kan opfattes som en overvågning af de

studerendes adfærd og sproglige udtryk på et niveau, som er privat og ofte ukendt af personen selv. Denne praksis må derfor underkastes kritik.]

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2018). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. 2. udgave. Klim [Kapitel 8.]

13. Forelæsning: Social Innovation

2 timer v/ (Charlotte Wegener)

Innovation er langt mere end teknologiske nybrud og mere effektiv opgaveløsning i den offentlige sektor. Mens der er pågået mange forsøg i praksis og teori på at flytte ideen om innovation fra produktionsvirksomheder til offentlige velfærdsområder, er innovationen ikke blot blevet oversat, det er blevet transformeret. Social innovation (SI) er et bud på et innovationsbegreb, der vinder genklang i en velfærds kontekst. I denne forelæsning, som bygger på teoriudvikling og empiriske projekter, diskuterer vi begrebet SI og undersøger, hvordan SI som tænkning og praksis opløser - eller i hvert fald slører - flere typer af grænser, der traditionelt optræder i forståelsen af, hvordan velfærdsopgaver løses.

Forelæsningens pensum:

Mulgan G. (2012) Social Innovation Theories: Can Theory Catch Up with Practice? In: Franz HW. Hochgerner J., Howaldt J. (eds) *Challenge Social Innovation*. Springer, Berlin, Heidelberg, pp. 19-42. (online adgang AUB) (23 sider)

Tanggaard, L. & C. Wegener (2016). Why novelty is overrated. *Journal of Education and Work*. 29(6), 728-745 (17 sider)

Weick; KE. (1998) Introductory essay – Improvisation as a mindset for organizational analysis. *Organization Science*, 9(5), 543-555. (12 sider)

14. Forelæsning: Pædagogisk psykologi i socialt regi

2 timer v/ (Mogens Jensen)

I Aalborg hører pædagogisk arbejde i socialt regi med under pædagogisk psykologi. I forelæsningen tages fat i nogle af de metateoretiske diskussioner i psykologien, og de kobles med praktiske problemstillinger i socialt arbejde. Vægten ligger på at demonstrere betydningen af de forskellige teoretiske ståsteder for det praktiske arbejde. Det indebærer selvfølgelig også en indkredsning af de problemstillinger, man arbejder med i socialt regi og psykologens muligheder heri.

Forelæsningens pensum:

Jensen, M. (2011a) "Socialpædagogisk behandlingsarbejde". I: *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sider)

Jensen, M. (2015) "Catalytic Models Developed Through Social Work" *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72 (16 sider)

15. Forelæsning: Pædagogisk psykologi og praktisk handlekompetence

2 timer v/ (Mogens Jensen)

En af de klassiske diskussioner i pædagogisk psykologi er sammenhæng mellem teori og praksis. Der er mange eksempler på undervisning og teori, der ikke slår igennem i de praktiske handlinger. Her er det relevant med både en psykologisk forståelse af menneskets handlen, men også af forskellige teoretiske ståsteders betydning for, hvordan man forstår erkendelse. Dette giver så igen forskellige bud på, hvordan man formidler eller erhverver viden, der omsættes i handling.

Forelæsningspensum:

Bateson, D. (1998). De logiske kategorier for læring og kommunikation. Sd.282-308 i *Mentale systemers økologi*, København: Akademisk Forlag [28 sider]

Molander, B. (2015) *The Practice of Knowing and Knowing in Practices* ch. 3 Frankfurt am Main: Peter Lang Edition (27 sider)

16. Forelæsning: Marginalisering i uddannelsessystemet

2 timer v/ Noomi Matthiesen

En bestandig udfordring i uddannelsessammenhæng er marginalisering. Til trods for mange forskellige typer af indsatser er socio-økonomiske status, køn, etnicitet, forældres uddannelsesniveau, samt diagnosekultur mf. alle faktorer, der har stor indflydelse på, hvor godt elever klarer sig i skolen. Denne forelæsning tager fat i forskellige perspektiver på marginalisering i uddannelsessystemet, og belyser marginalisering ved at inddrage diskussioner fra skole-hjemsamarbejdespraksissen.

Forelæsningspensum:

Lareau, A. (1987). Social class differences in family-school relationships: The importance of cultural capital. *Sociology of Education*, 60(2), 73-85. doi: 10.2307/2112583.

<http://www.jstor.org.ez.statsbiblioteket.dk:2048/stable/2112583> (12 sider)

Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*, 65, 1-20. (20 sider)

17. Forelæsning: Etnicitet og uddannelse

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Etniske minoritets elever klarer sig statistisk set vedvarende dårligt i skolesystemet. Der er mange forskellige grunde til dette. Denne forelæsning tager fat i et poststrukturalistisk perspektiv på denne problemstilling, og peger på de udfordringer, der knytter sig til en smal normativ forståelse af 'den gode elev', 'danskhed' samt forståelser af rigtig/forkert.

Forelæsningspensum:

Matthiesen, N. (2017). Working together in a Deficit Logic. Home-School Partnerships with Somali Diaspora Parents. *Race, Ethnicity and Education*. 20(4) pp. 495-407. (12 sider)

Youdell, D. (2003). Identity traps or how black students fail: The interactions between biographical, sub-cultural, and learner identities. *British Journal of Sociology of Education*, 24(1), s. 3-20.

18. Forelæsning: Køn og pædagogik

2 timer v. *Thomas Szulevicz*

Drenge klarer sig konsekvent dårligere end piger i uddannelsessystemet på nærmest alle målbare parametre. Denne forelæsning analyserer og diskuterer, hvorledes denne kønsforskel kan forstås, og der præsenteres forskellige teoretiske positioner til forståelsen af kønsforskellene. Fænomenet "12-talspiger" berøres ligeledes, og der kastes i forelæsningen kritisk lys på, hvordan der flourer mange stereotype forestillinger knyttet til køn.

Forelæsningens pensum:

Brinkmann, S. & Szulevicz, T. (2012). Feminiseringstesen: For god til at være falsk? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*. 4, 12, 85-93

Dumais, S.A. (2002). Cultural Capital, Gender and School Success: The Role of Habitus. *Sociology of Education*. Vol. 75 (1), 44-68.

19. forelæsning: Afrunding, opsamling og evaluering

4 timer v/ (*Noomi Matthiesen & Thomas Szulevicz*)

Denne forelæsning tegner et overordnet landskab over feltet og trækker trådene tilbage til første forelæsning. Derudover arbejdes der på eksamensforberedelse og der afsættes tid til spørgsmål og evaluering.

Litteratur til kursusmodulet i Pædagogisk psykologi

Anderson, J.R. et al. (1996). Situated learning and education. *Educational Researcher*, 25(4), p. 5-11. doi: 10.3102/0013189X025004005. [6 s.]

Bateson, D. (1998). De logiske kategorier for læring og kommunikation. Sd.282-308 i *Mentale systemers økologi*, København: Akademisk Forlag [28 sider]

Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. *Studies in Philosophy and Education* 21: 343–351. (9 sider)

Biesta, G. (2015). Resisting the seduction of global education measurement industry: notes on the social psychology of PISA. *Ethics and Education*, 10:3, 348-360. (12 sider)

Brinkmann, S. (2006). *John Dewey – en introduktion*. (kap. 7 "Fællesskabets pædagogik", s. 173-209) København: Hans Reitzels Forlag. (35 sider)

Brinkmann, S. & Szulevicz, T. (2012). Feminiseringstesen: For god til at være falsk? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*. 4, 12, 85-93. (8 sider)

Dumais, S.A. (2002). Cultural Capital, Gender and School Success: The Role of Habitus. *Sociology of Education*. Vol. 75 (1), 44-68. (22 sider)

Feilberg, C. (2014). *Indledning og Dannelsesbegrebet*, fra Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende, hhv. pp. 1-7 & 92-104. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. (20 sider)

Feilberg, C. (2015). Selvreleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, (2), 42- 78. (udkommet december 2016) (31 sider).

Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1) p. 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. [12 s.]

- Hattie, J. & Timperley, H. (2007).** The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) pp. 81-112. (31 sider).
- Jensen, M. (2011a)** "Socialpædagogisk behandlingsarbejde". I: *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sd)
- Jensen, M. (2015)** "Catalytic Models Developed Through Social Work" *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72 (16 s.)
- Juul Jensen, U. (1986)** *Sygdomsbegreber i praksis* kp. 8 og 9 København: Munksgaard (24 sider)
- Lareau, A. (1987).** Social class differences in family-school relationships: The importance of cultural capital. *Sociology of Education*, 60(2), 73-85. doi: 10.2307/2112583. [12 s.]
- Lave, J. & Wenger, E. (2003).** *Situeret læring – og andre tekster* (s. 31-54 & 77-103). København: Hans Reitzels Forlag [49 sider]
- Luhmann, N. (2002).** Samfundets uddannelsessystem, s. 41 – 73. København: Hans Reitzels Forlag, 2006. (33 sider).
- Lyotard, J.F. (1982)** *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7 (43 sider).
- Matthiesen, N. (2017).** Working together in a Deficit Logic. Home-School Partnerships with Somali Diaspora Parents. *Race, Ethnicity and Education*. 20(4) pp. 495-407. (12 sider)
- Mehan, H. (1992).** Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*, 65, 1-20. [20 sider]
- Molander, B. (2015)** *The Practice of Knowing and Knowing in Practices* ch. 3 Frankfurt am Main: Peter Lang Edition (27 sider)
- Mulgan G. (2012)** Social Innovation Theories: Can Theory Catch Up with Practice? In: Franz HW. Hochgerner J., Howaldt J. (eds) *Challenge Social Innovation*. Springer, Berlin, Heidelberg, pp. 19-42. (online adgang AUB) (23 sider)
- Nielsen, K. & Klitmøller, J. (2017).** Blinde pletter i den synlige læring. Kritiske kommentar til "Hattie-revolutionen." *Nordic Studies in Education*. 1, pp. 3-18 (15 sider)
- Packer, M. J. & Goicoechea (2000).** Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4) (pp. 227-241). [15 sider].
- Pedersen, O. K. (2011).** Skolen og den opportunistiske person. I: O.K. Pedersen *Konkurrencestaten*. Hans Reitzels Forlag. København (32 sider)
- Rasmussen, J. (1998).** Radikal og operativ konstruktivisme, s. 120 – 137. I Bisgaard, N.J. (red.). *Pædagogiske Teorier*, 3. udgave. Værløse: Billesø & Baltzer. (18 sider).
- Sroufe, L.A. (1997)** "Psychopathology as an outcome of development" *Development and Psychopathology* 9 p.251-268 (17 sider)
- Sugarman, J. (2015).** Neoliberalism and Psychological Ethics. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*. Vol 35 (2), 103-116. (13 sider)
- Tanggaard, L. (2018).** *Læringsglemsel*. (Kapitel 1 & 9, s. 13-25 og 157-183). Aarhus: Klim. (15 s.)
- Tanggaard, L. & C. Wegener (2016).** Why novelty is overrated. *Journal of Education and Work*. 29(6), 728-745 (17 sider)
- Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2018).** *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim (250 sider)

Terhart, E. (2011). Has John Hattie really found the holy grail of research on teaching? An extended review of *Visible Learning*. *Journal of Curriculum Studies*. Vol. 43 (3), pp. 425-438. (13 sider)

Weick, KE. (1998) Introductory essay – Improvisation as a mindset for organizational analysis. *Organization Science*, 9(5), 543-555. (12 sider)

White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about' : W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, pp. 84-105. Karnac Books. [For en dansk redegørelse for Bions begreber, se Feilberg, 2014, pp. 161ff] (22 sider)

Wiberg, M. (2013). Læring med eller uden kompas. In: M. Pahuus (ed.), *Dannelse i en læringstid*, pp. 9-22. Aalborg Universitetsforlag (14 sider)

Youdell, D. (2003). Identity traps or how black students fail: The interactions between biographical, sub-cultural, and learner identities. *British Journal of Sociology of Education*, 24(1), s. 3-20.

<https://doi.org/10.1080/01425690301912> (17 sider)

Ziehe, T. (2003). Skolen i en anerkendelseskrise. In J. Bjerg (red.), *Pædagogik* (3. rev. udg., kap. 3, s. 85 – 101). København: Hans Reitzels Forlag. [16 sider].

I alt 972 sider

Arbejds- og organisationspsykologi (10 ECTS)

Modultitel, ECTS-angivelse og STADS-kode:
Arbejds- og organisationspsykologi, 10 ECTS

STADS-kode: HEA550002J

Placering 5.semester

Modulansvarlig: *Thomas Borchmann (borchman@hum.aau.dk)*

Undervisere: *Thomas Borchmann (TB), Einar Baldursson (EBB), Bendt Torpegaard Petersen (BTP) og Poul Bonde Jensen (PBJ)*

Seminarholder: Søren Lindhardt Jensen (SL)

Type og sprog: Studiefagsmodul (dansk)

Mål:

Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere:

Viden om og forståelse af

- centrale psykologiske teorier og begreber vedrørende arbejdets organisering, organisationsadfærd og attituder/holdninger hos medlemmerne af en organisation
- problemstillinger vedrørende gruppeprocesser og arbejdsgruppen
- teorier om helbredsmæssige konsekvenser forbundet med arbejdet
- personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved arbejds- og organisationspsykologi
- centrale teorier og empiri indenfor arbejds- og organisationspsykologien med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge.

Færdigheder i

- at identificere, analysere og vurdere psykologiske aspekter af arbejdets organisering, organisationsadfærd og attituder/holdninger hos medlemmerne af en organisation
- at identificere, analysere og vurdere problemstillinger vedrørende gruppeprocesser og arbejdsgruppen samt i teorier om helbredsmæssige konsekvenser forbundet med arbejdet
- at identificere, analysere og vurdere personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved arbejds- og organisationspsykologi samt
- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor arbejds- og organisationspsykologi til at begrunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle arbejds- og organisationspsykologisk indsigt i faglige sammenhænge.

<p>Kompetencer til</p> <ul style="list-style-type: none"> • at håndtere ovenstående viden og kompetencer i konkrete, afgrænsede sammenhænge • at identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling.
<p>Omfang og forventning:</p> <p>Kursusmodulet består af 40 timer forelæsning og 10 timers seminar undervisning</p> <p>De 40 timers forelæsning afvikles over 13 kursusgange, der knytter sig til 7 temaer.</p>
<p>Deltagere: 5. Semester (plus sidefagsstuderende)</p>
<p>Prøveform: Mundtlig eksamen på baggrund af på forhånd offentliggjorte spørgsmål.</p>
<p>Antal forelæsningshold: 1</p>
<p>Antal seminarer: 5 gange af 2 timer v/Søren Lindhardt Jensen</p>
<p>Antal seminarhold: 4</p>

Oversigt over kursusgange

Kursus-gang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser	Litteratur
1	3 timer	Tema 1: Arbejds- og organisationssyn	TB	1 - 4
2	4 timer	Tema 2: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol I: Scientific management/Taylorisme	TB	5-7
3	2 timer	Tema 2: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol II: Human-relationskolen	TB	5 + 8
4	4 timer	Tema 2: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol III: Neo-Human Relations-tænkning/Human Ressource-orienteringen	TB	5 + 9-13
5	3 timer	Tema 2: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol IV: Systemtænkning og Neotaylorisme	TB	14 - 21

6	2 timer	Tema 3: Indflydelsesøgning, arbejdsgrupper og gruppeorganisering - Medarbejderinvolvering	TB	22 -23
7	4 timer	Tema 3: Indflydelsesøgning, arbejdsgrupper og gruppeorganisering - Selvstyrende arbejdsgrupper	TB	24 - 29
8	3 timer	Tema 4: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (I)	EBB	30- 36
9	3 timer	Tema 4: Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (II)	EBB	37 - 40
10	2 timer	Tema 5: Intervention(I) - Intervention på individniveau	BTP	41
11	2 timer	Tema 5: Intervention (II) Intervention på organisationsniveau	TB	42 -44
12	4 timer	Tema 6: Mobning – og krænkelser - på arbejdspladsen	TB	45 -48
13	4 timer	Tema 7: Organisationskommunikation – motivation eller kontrol?	PBJ & TB	49

Litteratur til kursusmodulet i Arbejds- og organisationspsykologi		
Tema: Arbejds- og organisationssyn		
1	Torpegaard og Borchmann, (2009) Hvad er arbejde og hvordan bør arbejdsorganisationer anskues? Workingpaper. Udlægges som PDF	22.sider
2	Adler, Paul S.; Linda C. Forbes & Hugh Willmott (2007) Critical Management Studies, I Walsh, James P. (Editor) & Arthur P. Brief (Eds.). <i>The Academy of Management Annals of Organization and Management</i> , Vol. 1 Lawrence Erlbaum Associates Inc, New York (December 2007) 119 - 154	35 sider
3	Morgan.G. (1980) Paradigms, Metaphors and puzzle-solving in organization theory. <i>Administrative Science Quarterly</i> , Vol. 25 . Issue 4 – 605 – 622	17.sider
4	Lapido, D., Mankelaw & Burchell (2003) Working like a dog, sick as a dog: job intensification in the late twentieth century, I Burchell, Deakin, Michie & Rubery (Eds.). <i>Systems of Production - Markets, organisations and performance</i> . 89 – 103. London: Routhledge	14 sider
Tema: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol		
5	Hollway, W. (1991). <i>Work Psychology and Organizational Behaviour</i> . Sage (<i>Grundbog: hele bogen undtagen kap. 3,4,7 opgives</i>)	130.sider
6	Taylor, F.W. (1999). <i>Scientific management</i> . I: Clark; Chandler & Barry. <i>Organisation and identities</i> . Int. Thomson business Press.	5.sider
7	Braverman, H. (1974) kap. 4. <i>Scientific Management i Labour and Monopoly Capital</i>	26 sider
8	Roethlisberger, F.J. & Dickson, W.J. (1999). <i>Group restriction of output</i> . I: Clark; Chandler & Barry. <i>Organisation and identities</i> . Int. Thomson business Press.	12 sider

9	Herzberg, F. (1999). Motivation through job enrichment. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	9 sider
10	McGregor, D. M. (1957). The Human Side of Enterprise. Management Review, 46, 22-28.	8 sider
11	Kondrasuk, J (1981) Studies in MBO Effectiveness, The Academy of Management Review, Vol. 6, No. 3 (Jul., 1981), pp. 419-430	11 sider
12	Grey, C. (1999) We are all managers now; we always were; on the development and demise of management. Journal of Management studies 36:5 1999	23 sider
13	Ray Axtell, C. (1999) Corporate Culture as a Control Device I I Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	8 sider
14	Tynell, J. (2002). Det er min egen Skyld I : Tidsskrift for arbejdsliv, 2002	18 sider
15	Collinson, D.L. (2003). Identities and insecurities: Selves at work. <i>Organization</i> . Vol 10, nr. 3	16 sider
16	Casey, C (1999) Come Join our Family. Human Relations vol. 52 (2)	22 sider
17	Prætorius, N. (2004) Livet som Undtagelsestilstand. Psyke og logos	15 sider
18	Fleming, P & Sturdy, (2009) ""Just be yourself!": Towards neo-normative control in organisations?", Employee Relations, Vol. 31 Issue: 6, pp.569-583, https://doi.org/10.1108/01425450910991730	14 sider
19	Kunda, G & Ailpon-Suday (2006) Managers, Markets and Ideologies – Design and devotion revisited i Acroyd, Batt, Thompson & Tolbert (Eds.) The Oxford Handbook of Work and Organisation, p. 200 – 216) Oxford: Oxford University Press	16 sider
20	Cederstrøm, C & Grasmann (2008) The masochistic reflexive turn www.ephemeraweb.org volume 8(1): 41-57	16 sider
21	<u>Mehri, D.</u> (2006) The Darker Side of Lean: An Insider's Perspective on the Realities of the Toyota Production System . Academy of Management Perspectives . Vol. 20, No. 2	20 sider
Tema: Indflydelsesøgning, arbejdsgrupper og gruppeorganisering		
22.	Strauss, G. (1998). An Overview. I: Heller et al Organizational participation. Oxford University Press	30 sider
23	Mckendall, M. (1993) The Tyranny of Change: Organizational Development Revisited. Journal of Business Ethics, Vol. 12, No. 2 (Feb., 1993), pp. 93-104	11 sider
24	Hackman, R. J. (1990): "Conclusion: Creating More Effective Work Groups in Organizations". I: Hackman (edit.): Groups that work (and those that don't). Jossey-bass Publ.	25 sider
25	Morgen, H. & Thomas, K. (1997): "A psychodynamic perspective on group processes". I: Wetherell, M (ed.): Identities, Groups and Social Issues. Sage.	52 sider
26	Lysgaard, S. (1985). Arbejderkollektivet. Kap. 7. Universitetsforlaget.	22 sider

27	Barker, J.R. (1993). Tightening the iron Cage: Concertive Control inn Self-Managing Teams. Administrative Science Quarterly, 38	29 sider
28	Knights, D. and McCabe, D. (2000). Bewitched, bothered and bewildered: The meaning and experience of teamworking for employees in an automobile company. Human Relations. Volume 53(11).	32 sider
29	Pedersen & Borchmann (2016): Om forbundenheders velsignelser og forbandelser – et studie af de intrapsykyiske konflikter, som teamorganisering kan påføre os. Tidsskrift for Arbejdsliv 2016/3	22 sider
	Tema: Arbejdsmiljø, belastninger, stress og udbrændthed	
30	Salye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adoptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	2. sider
31	Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p.	26 sider
32	Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. American Psychologist, vol. 44, no 3	11.sider
33	Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 35(1), 2-16.	13 sider
34	Schwabe, L., Joëls, M., Roozendaal, B., Wolf, O. T., & Oitzl, M. S. (2012). Stress effects on memory: an update and integration. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 36(7), 1740-1749.	8 sider
35	Oosterholt, B. G., der Linden, D. V., Maes, J. H., Verhraak, M. J., & Kompier, M. A. (2012). Burned out cognition-cognitive functioning of burnout patients before and after a period with psychological treatment. Scandinavian journal of work, environment & health, 38(4).	9. sider
36	Karasek (1979). Jobdemand, desicion latitude, and mental strain: Implications for job redesign. Administrative Science Quarterly. Vol. 24, no. 2.	20 sider
37	Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ.	9. sider
38	Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Envinment. Baywood Publ.	11. sider
39	Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neurosocial teori om stress. Psyke & Logos.	18 sider
40	Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, 9(16). 33-62	23 sider
30	Salye, H. (1999). Stress; the general adaptation syndrome and dissonances of adoptation. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson	2. sider

	business Press.	
31	Lazarus, R. S. & Folkman, Susan (1987) Transactional Theory and Research on emotions and coping. European Journal of Personality, Vol. 1 p.	26 sider
32	Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. American Psychologist, vol. 44, no 3	11.sider
33	Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 35(1), 2-16.	13 sider
34	Schwabe, L., Joëls, M., Roozendaal, B., Wolf, O. T., & Oitzl, M. S. (2012). Stress effects on memory: an update and integration. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 36(7), 1740-1749.	8 sider
35	Oosterholt, B. G., der Linden, D. V., Maes, J. H., Verhraak, M. J., & Kompier, M. A. (2012). Burned out cognition-cognitive functioning of burnout patients before and after a period with psychological treatment. Scandinavian journal of work, environment & health, 38(4).	9. sider
36	Karasek (1979). Jobdemand, desicion latitude, and mental strain: Implications for job redesign. Administrative Science Quarterly. Vol. 24, no. 2.	20 sider
37	Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Environment. Baywood Publ.	9. sider
38	Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. The psychosocial Work Envinment. Baywood Publ.	11. sider
39	Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neurosocial teori om stress. Psyke & Logos.	18 sider
40	Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, 9(16). 33-62	23 sider
Tema: Intervention		
41	Pedersen, B (2014) Defensive organisatoriske værnemekanismer : Forførelse, traumatisering og stresssammenbrud. I: Klinisk socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis. red. / Bendt Torpegaard Pedersen. 1. udg. Aalborg Universitetsforlag, 2014. s. 93-114.	21 sider
42	Borchmann og Pedersen (2005) <i>Using Humour and Caricaturing Confrontations in the Interview-session</i> . 2'Art of Management Conference. Paris. Udlægges som PDF	12 sider
43	Stranne & Ramian. (2000) Organisationsudvikling. I (red. Eggert Petersen og Knud-Erik Sabroe) Arbejdspsykologi : arbejde, arbejdsmiljø og arbejdsorganisation. Munksgaard.	15 sider

44	Krogager, P. (1998). Konsulentarbejdet I komplekse omstillingsprocesser. Kapitel 6 – 9. Aarhus: Systime	25 sider
Tema: Mobning og krænkelseroplevelser		
45	Einarsen, S., Hoel, H., Zapf, D., & Cooper, C. L. (2011). The concept of bullying and harassment at work: The European tradition. In S. Einarsen, H. Hoel, D. Zapf, & C. L. Cooper (Eds.), <i>Bullying and harassment in the workplace. Developments in theory, research, and practice</i> . (2nd ed.) Boca Raton: CRC Press., 3-40	38 sider
46	Samnani, A.-K., & Singh, P. (2012). 20 Years of workplace bullying research: A review of the antecedents and consequences of bullying in the workplace. <i>Aggression and Violent Behavior, 17</i> (6), 581-589.	9 sider
47	Mulder, R., Pouwelse, M., Lodewijkx, H., & Bolman, C. (2014). Workplace mobbing and bystanders' helping behaviour towards victims: The role of gender, perceived responsibility and anticipated stigma by association. <i>International Journal of Psychology, 49</i> , 304-312. doi: 10.1002/ijop.12018	9 sider
48	Nielsen, M. B., Glasø, L., & Einarsen, S. (2017). Exposure to workplace harassment and the Five Factor Model of personality: A meta-analysis. <i>Personality and Individual Differences, 104</i> , 195-206	12 sider
Tema: Organisationskommunikation		
49	Borchmann, T & Pedersen B. (2010). Om Intimideringskommunikation. I Borchmann, T & Pedersen B. (Eds) Intimideringskommunikation. Aalborg Universitetsforlag	17 sider
		I alt 988 sider

<p>Modultitel, ECTS-angivelse og STADS-kode:</p> <p>Klinisk psykologi / Clinical Psychology 10 ECTS</p> <p>Stads: HEA550001D</p>
<p>Placering: 5. Semester</p>
<p>Modulansvarlig:</p> <p>Bo Møhl (bomoehl@hum.aau.dk)</p> <p>Underviserne: Malene Klindt Bohni, Tine Heede, Ester Holte Kofod, Mette Kold, Bo Møhl, Kristine Kahr Nilsson, Gry Kjærdsdam Telléus, Mette Thuesen, Ole Roxo Karkov Østergård</p> <p>Kursusmodulet består af 32 timer forelæsning og 8 timers seminar undervisning</p>
<p>Antal seminarhold: 4 v/ Mette Thuesen</p>
<p>Type og sprog: Studiefagsmodul (dansk)</p>
<p>Modulet omfatter centrale teorier og forskningsresultater inden for den kliniske psykologi, herunder teorier om psykiske lidelser og problemer fremkaldt af livskriser samt teorier om egentlige psykopatologiske tilstande. Modulet tilrettelægges som en forelæsningsrække, der suppleres med seminarundervisning</p> <p>Mål Når modulet er afsluttet, skal den studerende kunne demonstrere:</p> <p>Viden om og forståelse af</p> <ul style="list-style-type: none"> • centrale psykiske/psykiatriske lidelser og problemer på et psykologibaseret grundlag, samt forskelle og ligheder mellem centrale psykologiske teorier indenfor dette område • psykologiske klassifikationssystemer og perspektiver på de psykiske forstyrrelses ætiologi og patogenese • personligheds-, udviklings-, kognitions- og socialpsykologiske aspekter ved dannelse af psykiske forstyrrelser • centrale teorier og empiri indenfor klinisk psykologi med henblik på at kunne reflektere over disse i konkrete afgrænsede sammenhænge. <p>Færdigheder i</p> <ul style="list-style-type: none"> • at identificere psykologiske aspekter af psykiatriske lidelser og • at anvende psykologiske perspektiver på psykiatriske lidelsers og psykiske lidelsers klassifikation, ætiologi og patogenese

- at anvende teori og empiri på udvalgte områder indenfor klinisk psykologi til at begrunde og vælge mellem centrale tilgange til relevante problemstillinger
- at formidle klinisk-psykologisk indsigt i faglige sammenhænge.

Kompetencer til

- at håndtere ovenstående viden og kompetencer i konkrete, afgrænsede sammenhænge
- at kunne identificere egne læringsbehov og selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling.

Fagindhold og sammenhæng med øvrige moduler/semestre:

Faget Klinisk Psykologi har tematisk fællesskab med Psykiatri (6. semester), i og med, at begge fag bl.a. omhandler behandling af mennesker med psykiske lidelser. Det primære i faget Psykiatri (6. semester) er psykopatologi, diagnostik og behandling (bl.a. med medicin). Klinisk Psykologi fokuserer på den psykologiske og sociale side af behandlingen af mennesker med psykiske problemer, hvor emner som kontakt mellem behandler og klient/patient, virksomme elementer i forskellige former for psykoterapi, de fænomenologiske aspekter af psykisk lidelse og betydningen af den kontekst, som behandlingen foregår i. Klinisk Psykologi handler om subjekt-subjekt relationen og adskiller sig fra Psykiatri (6. semester) ved grundlæggende at anskue mennesket som et aktivt handlende selvreflekterende individ

Omfang og forventet arbejdsindsats:

10 ECTS svarer til 270 timers arbejdsindsats, og disse forventes fordelt på følgende måde:

Aktivitet	Timer
19 forelæsninger à 2 timer	38
4 seminargange à 2 timer	8
Læsning og forberedelse	224
<i>Eksamen</i>	En individuel intern skriftlig hjemmeopgave, der skal besvares indenfor 72 timer.

NB: lektioner tælles som timer.

Deltagere:

studerende på 5. semester

Modulet afsluttes på 5. semester med:

Prøve 13:

En individuel intern skriftlig prøve i Klinisk psykologi (Clinical Psychology).

Prøven er en bunden 72 timers opgave, hvor den studerende på baggrund af en stillet opgaveformulering skal besvare et eller flere spørgsmål inden for fagområdet.

Pensumramme: 1000 standardsider ikke for snævert afgrænset obligatorisk litteratur.

Sidetæl: 5-7 sider.

Bedømmelsesform: Ved bedømmelsen gives karakter efter 7-trinsskalaen. Besvarelsen bedømmes af eksaminator.

Prøvens omfang: 10 ECTS-point.

Prøven skal demonstrere, at modulets mål er indfrie

Modulaktiviteter:

Kursusgang	Varighed	Tema/Emne	Forelæser	Litteratur
1	2x45 min.	Introduktion til klinisk psykologi, basale begreber og sygdomsmodeller	Bo Møhl	jvf nedenfor
2	2x45 min.	<i>Psykoterapi What works for whom? – specifikke og non-specifikke faktorer i psykoterapi</i>	Bo Møhl	jvf nedenfor
3	2x45 min	Klinisk børnepsykologi/ 1	Tine Heede	jvf nedenfor
4	2x45 min.	Klinisk børnepsykologi/ 2	Tine Heede	jvf nedenfor
5	2x45 min.	Psykodynamisk psyko- terapi	Ole Roxo Kar- kov Østergård	jvf nedenfor
6	2x45 min	At være klinisk psykolog	Mette Thuesen	jvf nedenfor
7	2x45 min	<i>Tilknytningsteori og Mentalisering</i>	Bo Møhl	jvf nedenfor
8	2x45 min.	<i>Supervision</i>	Bo Møhl	jvf nedenfor
9	2x45 min.	<i>Kognitiv adfærdsterapi / 1</i>	Malene Klindt Bohni	jvf nedenfor
10	2x45 min	<i>Kognitiv adfærdsterapi / 2</i>	Malene Klindt Bohni	jvf nedenfor

11	2x45 min.	<i>Objektrelationsteori, konflikt- og deficitpatologier og den analytiske holdning</i>	Mette Thuesen	jvf nedenfor
12	2x45 min.	<i>At bruge kroppen - den psykologiske forståelse af spiseforstyrrelser og selvskade</i>	Bo Møhl	jvf nedenfor
13	2x45 min	<i>Mindfulness med fokus på MBCT</i>	Mette Kold	jvf nedenfor
14	2x45 min	<i>Sorg og reaktioner på tab og traumer</i>	Ester Holte Kofod	jvf nedenfor
15	2x45 min.	<i>Psykologisk forståelse og behandling af den depressive lidelse</i>	Gry Kjærdsdam Telléus	jvf nedenfor
16	2x45 min.	<i>Hvordan arbejder man psykoterapeutisk med aversive barndomsoplevelser?</i>	Kristine Kahr Nilsson	jvf nedenfor
17	2x45 min	<i>Stigmatisering af psykiske lidelser</i>	Kristine Kahr Nilsson	jvf nedenfor
18	2x45 min.	<i>Par- og gruppeterapi</i>	Bo Møhl	jvf nedenfor
19	2x45 min.	<i>Forskning i psykoterapi</i>	Bo Møhl	jvf nedenfor

1. Forelæsning: Introduktion til klinisk psykologi, basale begreber og sygdomsmodeller

v/ Bo Møhl

Forelæsningen giver en introduktion til klinisk psykologi – fagets metoder, genstandsområde og historie i Danmark. Desuden vil nogle basale begreber og sygdomsmodeller (den biomedicinske model, diatese-stress modellen og udviklingspsykopatologi) blive gennemgået og sat i relation til faget.

Litteratur:

Møhl B, Simonsen E. (2017) Med mennesket i centrum. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri (2. udg.). Hans Reitzels Forlag (30 sider)

Harder S, Simonsen E. (2017) Udviklingspsykopatologi. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri (2. udg.). Hans Reitzels Forlag (14 sider)

2. Forelæsning: Overblik over forskellige former for psykoterapi. What works for whom? – specifikke og non-specifikke faktorer i psykoterapi

v/ Bo Møhl

Forelæsningen formidler et introducerende overblik over forskellige psykoterapeutiske retninger og deres udvikling (psykoanalyse, kognitiv-adfærdsterapi, humanistisk-eksistentiel psykoterapi, systemisk terapi). Desuden vil evidensbegrebet samt specifikke versus non-specifikke faktorer i psykoterapi blive gennemgået: *what works for whom?* - problemstillingen

Litteratur:

Jørgensen, C.R., Kjølbye M. & Møhl, B. (2017) Psykoterapi. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri (2. udg.). Hans Reitzels Forlag (kap. 32 p. 674-706) (30 sider)

Supplerende litteratur

Kjølbye, M. & Møhl, B. Overblik over psykoterapiformerne. (12 sider) In: Møhl B & Kjølbye M. (red) Psykoterapiens ABC. PsykiatriFonden 2013

Yalom, I.D. (2002) Terapiens Essens (2. udg.). Hans Reitzels Forlag

3. Forelæsning Klinisk børnepsykologi 1 / undersøgelse/vurdering

v/ Tine Heede

Forelæsningen giver en introduktion på udviklingspsykologisk grundlag til de kliniske børnepsykologiske arbejdsområder med særligt henblik på undersøgelses/vurderings arbejdet. Klassifikation, etiske og juridiske aspekter vil blive gennemgået med eksempler fra praksis.

Litteratur:

Heede, T. (2010): *Klinisk Børnepsykologi – Praksis i et socialt og relationelt perspektiv*. (Kapitel 2, 3, 4, 5. DK: Akademisk Forlag.

Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Arbejdsmetoder*. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i børnehaven: Hans Reitzel (17 sider)

Supplerende litteratur

Mortensen, K.V. (2006): *Fra neuroser til relationsforstyrrelser, 2. udgave* (Kapitel A1: Klassifikationer og psykiatrisk diagnostik, s. 347 – 381). København: Gyldendal. (34 sider).

Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood, Revised (DC:0-3R) (2005). Washington DC: ZERO TO THREE PRESS. S. 15-52. (37 s.)

PDM Task Force (2006). *Psychodynamic Diagnostic Manual*. Silver Spring: Alliance of Psychodynamic Organizations. S. 175-195 (20 s.).

4. Forelæsning *Klinisk børnepsykologi 2 / behandling/intervention*

v/ *Tine Heede*

En vifte af børnepsykologiske interventionsformer som eksempler på interventionsniveauer præsenteres ud fra en psykodynamisk referenceramme. Psykoanalytisk psykoterapi med børn og unge introduceres og eksemplificeres ved hjælp af en case.

Litteratur:

Heede, T (2010): kap. 6 og 7

Supplerende litteratur:

Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Bind 1: En grundbog om teorier og arbejdsmetoder*. København: Hans Reitzel.

Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Bind 2: Et område i udvikling*. København: Hans Reitzel.

Midgley, N., & Kennedy, E., (2011): Psychodynamic psychotherapy for children and adolescents: a critical review of the evidence base. *Journal Child Psychotherapy*, 37(3), 232-260.

Bertelsen P, Haugaard C, Rosenberg N (red) (2013) *Tværfaglig supervision*. København: Hans Reitzel

5. Forelæsning: *Psykodynamisk psykoterapi*

v/ *Ole Roxo Karkov Østergård*

Forelæsningen giver en introduktion til psykodynamisk psykoterapi med udgangspunkt i spørgsmålet om psykodynamisk psykoterapi overhovedet har relevans i nutidens samfund. Herefter vil grundtræk i den psykodynamiske menneskeforståelse, centrale antagelser og

begreber, samt eksempler på terapeutiske interventioner blive gennemgået. Slutteligt vil vi se på evidensen for psykodynamisk psykoterapi. Det systematiske review af Leichsenring et al. (2015) kan være svær at forstå, men prøv at læse jer igennem det, så bliver det vigtigste gennemgået på forelæsningen.

Litteratur:

Leichsenring, F., Luyten, P., Hilsenroth, M. J., Abbass, A., Barber, J. P., Keefe, J. R., Leweke, F., Rabung, S. Steinert, C. (2015). Psychodynamic therapy meets evidence-based medicine: a systematic review using updated criteria. *Lancet Psychiatry* 2, 648–60 (12 s).

Lemma, A. (2015). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (pp. 1-11; 28-74). Chichester, England: Wiley. (57 s.)

6. Forelæsning: At være klinisk psykolog; den professionelle rolle og at møde klienten.

v/ Mette Thuesen

Forelæsningen omhandler, hvordan den kliniske psykolog forholder sig til sin professionelle rolle og hvordan han/hun skaber en god kontakt med klienten. Udfordringer og faldgruber i arbejdet diskuteres f.eks.: Hvad er fælles og hvad er unikt for den enkelte klient? Hvor går grænsen mellem privat og personlig? Hvad vil det sige at være empatisk?

Litteratur:

Fog, J. (1998). Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien. Hans Reitzels forlag. Kapitel 3 og 4. S.53-90.(38 sider)

Casement, P. (1985/1991) Learning from the Patient. The Guilford Press. Kapitel 1. (s.6-28) (23 sider) eller Casement, P. (1987) Lyt til patienten. Hans Reitzels forlag. (s. 11-36.)

7. Forelæsning: Tilknytningsteori og mentalisering

v/ Bo Møhl

Individets tidlige tilknytningserfaringer har livslang betydning for dets senere relationer til andre, for dets evne til affektregulering og for dets mentalisering. Forelæsningen vil fokusere på udviklingen af tilknytningsteori fra Bowlby til Fonagy og vil fremhæve eksempler på teoriens anvendelighed i klinisk praksis.

Litteratur:

Fonagy, P. (2001) Key Findings in Attachment Research (kapitel 2 s. 19-47) I Fonagy, P. (2001) Attachment Theory and Psychoanalysis. New York: Other Press (28 s.)

Supplerende litteratur:

Bowlby, J. (1988) Omsorg for Børn. (Kapitel 1 s. 9-28) i Bowlby, J. (1988) En sikker base. Tilknytningsteoriens kliniske anvendelser. Det Lille Forlag (19 s.)

Daniel, S. (2012) Tilknytning og Behandlingsrelationer (kapitel 2 s. 45-65) i Daniel, S. (2012) Relation og Fortælling. Tilknytningsmønstre i en behandlingskontekst. Samfundslitteratur.

Broberg, A., Mothander, P. R., Granqvist, P., Ivarsson, T. (2010) Tilknytningsteori og psykoterapi (kapitel 10 s. 270-306) i Broberg, A., Mothander, P. R., Granqvist, P., Ivarsson, T. (2010) Tilknytning i Praxis. Tilknytningsteoriens anvendelse i forskning og klinisk praksis. Hans Reitzels Forlag

Bateman A og Fonagy P: Mentaliseringsbaseret behandling af borderlinepersonlighedsforstyrrelser, Akademisk Forlag, 2007, Kap 1-3 (70 sider)

Bo S., Kongerslev M. Larsen K.A., Bateman A. (2017) Mentaliseringsbaseret behandling af borderline personlighedsforstyrrelser. In: In: Simonsen E. & Bork Mathiesen B. (ed.) Personlighed og Personlighedsforstyrrelser. Hans Reitzels Forlag (435-472) (36 s.)

Bøye R, Kjølbye M (red). (2012) Borderline. Psykoedukation, forståelse og behandling. København: Hans Reitzels Forlag

Hansen J.S. (2017) Dialektisk Adfærdsterapi ved Borderline personlighedsforstyrrelse. In: In: Simonsen E. & Bork Mathiesen B. (ed.) Personlighed og Personlighedsforstyrrelser. Hans Reitzels Forlag (473-490) (17 s.)

8. Forelæsning: Supervision

v/ Bo Møhl

I forelæsningen gives en introduktion til supervisionsbegrebet med fokus på noviceterapeutens udviklings- og læringsproces samt forskellige supervisionsmodeller, men vil også se på rollen som supervisor f.eks. for tværfaglige teams i psykiatrien. Forelæsningen vil inddrage kliniske eksempler samt reflektere over nogle af de udfordringer, der kan opstå i et supervisionsforløb.

Litteratur:

Møhl B. Psykoterapi- og personalesupervision. I: Simonsen & Møhl (red.) 2017 Grundbog i Psykiatri (2.udgave) København: Hans Reitzels Forlag (Kapitel 49, siderne 983-1004) (20 sider)

Supplerende:

Haugaard Jacobsen, C. & Mortensen, K.V. (2017) Supervisionsrelationen. In: Haugaard Jacobsen, C. & Mortensen, K.V. Supervision af psykoterapi og andet behandlingsarbejde. København: Hans Reitzels Forlag. (kapitel 8, siderne 211-230) (19 sider)

Hedegaard, A. E. (2011). Noviceterapeutens udfordring og læringsproces. Matrix, 2011; 4, 258 – 272. (14 s.)

9. Forelæsning: Kognitiv adfærdsterapi / 1

v/ Malene Klindt Bohni

Forelæsningen giver en introduktion til kognitiv adfærdsterapi, herunder grundlæggende model og metoder. Betydningen af tanker og adfærd i udviklingen og ikke mindst vedligeholdelsen af psykopatologi gennemgås med kliniske eksempler fra forskellige lidelser, herunder depression.

Litteratur:

Rosenberg N.K., Mørch, M.M. & Arendt, M. Kognitiv adfærdsterapi – teori og metoder (kapitel 1)(30 sider). In: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012.

Straarup, K.N. Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser (kapitel 4)(35 sider). In: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012.

Supplerende litteratur

Beck, J.S. Kognitiv Adfærdsterapi – Grundlag og Perspektiver. Akademisk Forlag 2011

10. Forelæsning: Kognitiv adfærdsterapi / 2

v/ Malene Klindt Bohni

I forelæsningen vil der være fokus på kognitiv adfærdsterapeutisk forståelse og behandling af forskellige angsttilstande, med særlig fokus på OCD.

Litteratur:

Jónsson, H. Kognitiv adfærdsmodel for OCD (kapitel 7)(15 sider). In: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red). OCD – Sygdom og behandling - for behandlere. Hans Reitzels Forlag 2014

Bohni, M.K., Jónsson, H. & Rosenberg, N.K. Kognitiv adfærdsterapi ved OCD (kapitel 8) (81 sider). In: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red). OCD – Sygdom og behandling - for behandlere. Hans Reitzels Forlag 2014

Arendt, M. & Rosenberg, N.K. Kognitiv Adfærdsterapi ved panikangst og agorafobi (kapitel 6)(24 sider). In: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012.

Rosenberg, N.K. & Arendt, M. Kognitiv adfærdsterapi ved socialfobi (kapitel 7)(25 sider). In: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012.

Supplerende litteratur

Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. OCD – Sygdom og behandling - for patienter og pårørende. Hans Reitzels Forlag 2014

Bennedsen, B.E., Bohni, M.K. & Jónsson, H. Kognitiv adfærdsterapi ved OCD . Kap. 9 i: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012.

Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (2017). OCD – Obsessiv-kompulsiv tilstand. Kap. 18 i: Simonsen, E. & Møhl, B. (red.) Grundbog i Psykiatri, 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.

11. Forelæsning: *Objektrelationsteori, konflikt- og deficitpatologier og den analytiske holdning*

v/ *Mette Thuesen*

Forelæsningen vil omfatte en introduktion af den gruppe af objektrelationsteorier, der kaldes "den uafhængige skole". Grundlæggende begreber vil blive introduceret såsom selv, objekt og objektrelation i et udviklingsmæssigt perspektiv og vil blive set i sammenhæng med Killingmos skelnen mellem konflikt- og deficitpatologi.

Litteratur:

Killingmo, B. (1984). Conflict and Deficit. Implications for technique. *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 (14 sider).

Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, kap. 7, s. 137-165 (28 sider)

Supplerende litteratur:

Gullestad, S. E. & Killingmo, B. (2007). Underteksten. Kapitel 10 (Den analytiske holdning) og det meste af kapitel 11 (Terapeutens interventioner) (s. 179-222)

12. Forelæsning: *At bruge kroppen - den psykologiske forståelse af spiseforstyrrelser og selvskade*

v/ *Bo Møhl*

Ved forelæsningen vil de forskellige former for selvskade og herunder spiseforstyrrelser blive gennemgået med hensyn til diagnostik, epidemiologi og ætiologi. Ved forelæsning vil der lægges særlig vægt på udredning og behandling af spiseforstyrrelser. Der vil ved forelæs-

ningen såvel være fokus på børne- unge som voksenområdet og de særlige udfordringer der er relateret til udredning og behandling af forskellige aldersgrupper.

Litteratur:

Munch Jensen B. & Møhl B. (2017) Spiseforstyrrelser. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri (2. udg.). Hans Reitzels Forlag (477-496) (19 s.)

Møhl B. (2019) Historical theories and new models for understanding non-suicidal self-injury In: Møhl, B. Assessment and Treatment of Non-Suicidal Self-Injury. A Clinical Perspective. London: Routledge (kap 5, 79-96) (17 sider)

Supplerende litteratur:

Sundhedsstyrelsen 2005, Spiseforstyrrelser, anbefalinger for organisation og behandling, København. Findes på www.sst.dk

F. Skårderud, Stærk/Svag, En håndbog om spiseforstyrrelser, 2008, Hans Reitzels Forlag.

Møhl B. (2017) Personlighedsforstyrrelser og selvskade. In: Simonsen E. & Bork Mathiesen B. (ed.) Personlighed og Personlighedsforstyrrelser. Hans Reitzels Forlag (357-377) (20 s.)

13. Forelæsning: Mindfulness med fokus på MBCT

v/ Mette Kold

Forelæsningen byder på en introduktion til mindfulness. De mest anvendte retninger og deres anvendelsesområder inden for psykologien gennemgås kort. Der zoomes ind på retningen Mindfulness Based Cognitive Therapy (MBCT), som især bruges i forhold til at forebygge tilbagefald af svær depression.

Litteratur:

Segal, Z.V., Williams, J.M.G. og Teasdale, J.D. (2013). Mindfulness-based cognitive therapy for depression (2. udg.) New York: Guilford Press. Side 11-60, kap. 1-3. (49 s.)

Chapter 1: Depression Casts a Long Shadow.

Chapter 2: Why Do People Who Have Recovered from Depression Relapse?

Chapter 3: Developing Mindfulness-Based Cognitive Therapy.

Supplerende litteratur:

Chalotte Glintborg (red.) *Rehabiliteringspsykologi - en introduktion i teori og praksis*, (kapitel 7: Karina Ejgaard Hansen & Mette Kold: Mindfulness,) (s. 93- 125) (32 s.)

14. Forelæsning: Sorg og reaktioner på tab og traumer

v/ Ester Holte Kofod

Forelæsningen giver en introduktion til psykologiske forståelser af sorg og krise, med særlig fokus på fremkomsten af psykiatriske diagnoser for tab- og traumereaktioner (kompliceret/forlænget sorg, PTSD). Der vil endvidere være fokus på forskningen i ætiologi, prognoser og behandlingsformer

Litteratur:

Guldin, Mai-Britt (2014). Kapitel 4: Psykotraumatologi og diagnostisk kategorisering af sorg, Kapitel 5: Den behandlingskrævende sorg. I: *Tab og Sorg. En grundbog for professionelle*. København: Hans Reitzel. [40 sider]

Jacobsen, Michael Hviid & Kofod, Ester Holte (2015). Sorg: En fraværsfølelse under forandring. I: Bo, Inger Glavind & Jacobsen, Michael Hviid (Red.): *Hverdagslivets følelser: Tilstande, relationer, kulturer*. København: Hans Reitzel. Følgende uddrag: s. 254-260 (Psykologiske forståelser af sorg) og s. 263-268 (Sorg som lidelse: Patologiseringen af sorg). [13 sider]

Wakefield, Jerome C. & Horwitz, Allan V. (2010). Chapter 2: Normal reactions to adversity or symptoms of disorder? In: Gerald M. Rosen & B. Christopher Frueh (Eds.). *Clinician's Guide to Posttraumatic Stress Disorder*. New Jersey: John Wiley & Sons. [17 sider]

Walter, T. (2006). What is complicated grief? A social constructionist answer. *Omega: The Journal of Death and Dying*, 52 (1). pp. 71-79. [9 sider]

White, Michael (2006). Hilse på igen: om at indlemme den tabte relation i sorgarbejdet (s. 65-81). (Uddrag fra Kapitel 3: Genmedlemsgørelse). I: *Narrativ praksis*. København: Hans Reitzel. [17 sider]

Supplerende Litteratur:

Granek, Leeat (2013) Disciplinary Wounds: Has Grief Become the Identified Patient for a Field Gone Awry? *Journal of Loss and Trauma*, 18:3, 275-288. [14 sider]

Holmgren, Anette (2010). Alle kan tale om traumer. I: Anette Holmgren (Red.). *Fra terapi til pædagogik*. København: Hans Reitzel. [25 sider].

Van der Kolk, B. A. (2000) Posttraumatic Stress Disorder and The Nature of Trauma. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 2(1): 7-22 [16 sider]

Wakefield, Jerome C. (2013). Is complicated/prolonged grief a disorder? Why the proposal to add a category of complicated grief disorder to the DSM-5 is conceptually and empirically unsound. In: Margaret Stroebe, Henk Schut & Jan van den Bout (Eds.). *Complicated grief:*

Scientific foundation for health care professionals. pp. 99-114. London: Routledge. [16 sider]

15. forelæsning: Psykologisk forståelse og behandling af den depressive lidelse

v/ Gry Kjærdsdam Telléus

Ved forelæsningen vil de affektive sindslidelser (såvel unipolar som bipolar) blive gennemgået med særligt vægt på depression. Der vil ved forelæsningen vil der være fokus på diagnostik, epidemiologi og ætiologi, udredning og behandling.

Litteratur:

National klinisk retningslinje for non-farmakologisk behandling af unipolar depression (publiceret 2016). Findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for NKR på adressen:

<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2016/~media/0216564BB8AA4D40B7DBAF21E9ACF403.ashx>

Supplerende litteratur:

WHO ICD-10, Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser – klassifikation og diagnostiske kriterier. F30-39 (16 sider)

Depressive Disorders, 155-188, [Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders](#), Fifth Edition (DSM-5), 2013, American Psychiatric Association.

Power, M (Editor), *The Wiley Blackwell Handbook of Mood Disorders*, 2nd Edition, ISBN: 978-1-119-97892-3, August 2013, Wiley-Blackwell

16. Forelæsning: Hvordan arbejder man psykoterapeutisk med aversive barndomsoplevelser?

v/ Kristine Kahr Nilsson

Denne forelæsning vil omhandle betydningen af aversive barndomsoplevelser for det psykiske helbred resten af livet. Først vil empirien på dette område kort blive præsenteret og sandsynlige årsagssammenhænge vil blive diskuteret. Dernæst, vil vi med afsæt i skematerapien, se på hvordan man kan forsøge at reducere indvirkningen af aversive barndomsoplevelser hos voksne klienter i psykoterapeutisk behandlingsforløb.

Litteratur:

Dadomo, H., Grecucci, A., Giardini, I., Ugolini, E., Carmelita, A., and Panzeri, M. (2016).

Schema Therapy for Emotional Dysregulation: Theoretical Implication and Clinical Application. *Frontiers in Psychology*, 7: 1987, 1-16. (16 s.)

Fisher, P. A., Beauchamp, K. G., Roos, L. E., Noll, L. K., Flannery, J., & Delker, B. C. (2016). The neurobiology of intervention and prevention in early adversity. *Annual Review of Clinical Psychology*, 12:1, 331-357. (26 s.)

Giesen-Bloo J, van Dyck R, Spinhoven P, van Tilburg W, Dirksen C, van Asselt T, Kremers I, Nadort M, Arntz A. (2006). Outpatient psychotherapy for borderline personality disorder: randomized trial of schema-focused therapy vs transference-focused psychotherapy. *Archives of General Psychiatry*, 63:649–658. (9 s.)

Supplerende litteratur:

Berens, A. E., Jensen, S. K. G., & Nelson, C. A. 3rd. (2017). Biological embedding of childhood adversity: from physiological mechanisms to clinical implications. *BMC Medicine*, 15:135. (12 s.)

17. Forelæsning: Stigmatisering af psykiske lidelser

v/ *Kristine Kahr Nilsson*

Til trods for en øget viden om psykiske lidelser i den generelle befolkning, er stigmatisering af psykiske lidelser ikke aftaget, men derimod på nogle parametre øget. Denne forelæsning diskuterer forskellige teorier om årsager til stigmatisering samt hvilke konsekvenser stigmatisering har for berørte individer og for samfundet.

Litteratur

Hinshaw S, & Stier A. (2008). Stigma as related to mental disorders. *Annual Review of Clinical Psychology*, 4:367–393. (26 sider)

Kvaale, E.P., Haslam, N., Gottdiener, W.H., 2013. The “side effects” of medicalization: A meta-analytic review of how biogenetic explanations affect stigma. *Clinical Psychology Review*, 33,782–794. (12 sider)

Nilsson, K.K., Kugathasan, P., & Straarup, K.N. (2016). Characteristic, Correlates and Outcomes of Perceived Stigmatization in Bipolar Disorder Patients. *Journal of Affective Disorders*, 194; 196-201. (5 sider)

Schomerus, G., Schwahn, C., Holzinger, A., Corrigan, P. W., Grabe, H. J., Carta, M. G., et al. (2012). Evolution of public attitudes about mental illness: A systematic review and meta-analysis. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 125, 440-452. (12 sider).

18. Forelæsning: Par- og gruppeterapi

v/ Bo Møhl

Forelæsning vil gennemgå par- og gruppeterapi ud fra forskellige referencerammer og i relation til forskellige problemstillinger. Hvordan bruges gruppen? Hvornår bør man tilbyde parterapi?

Litteratur:

Alberdi F. Gruppeterapi mellem fortid og fremtid. In: Nielsen J, Sørensen P (red). Brug Gruppen. København: Hans Reitzels Forlag. 2013 (pp 25-49) (24 sider)

Supplerende litteratur:

Møhl B. Familie- og parterapi. In: Møhl B, Kjølbye M. Psykoterapiens ABC. København: PsykiatriFonden 2013.

Bloch S, Harari. Family Therapy. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005 (pp 57-67) (10 sider)

Dattilio FM. Cognitive-behavior Therapy with Couples. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005 (pp 77-87) (10 sider)

Scharff D.E, Scharff J.S. Psychodynamic Couple Therapy. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005 (pp 67-77) (10 sider)

19. Forelæsning: Forskning i psykoterapi

V/ Bo Møhl

Forelæsningen vil introducere gennemgå principper for empirisk udforskning af psykoterapi bl.a. ved hjælp af kvalitative metoder og rating scales (fx Hamilton-D & A)

Litteratur:

Poulsen S, Lau M, Simonsen S. Forskning i Psykoterapi. In: Alberdi F, Rosenbaum B, Sørensen P. (red) Moderne Psykoterapi. Hans Reitzels Forlag 2015 (pp543-583) (40 sider)

Supplerende litteratur

Hougaard E, Jonsson H, Piet J & Nørr H. Hvordan dokumenteres virkningen af psykoterapi? In: Møhl B & Kjølbye M (red) Psykoterapiens ABC. PsykiatriFonden 2013

Samlet Litteratur til kurset:

Alberdi F. Gruppeterapi mellem fortid og fremtid. In: Nielsen J, Sørensen P (red). Brug Gruppen. København: Hans Reitzels Forlag. 2013 (pp 25-49) (24 sider)

Arendt, M. & Rosenberg, N.K. Kognitiv Adfærdsterapi ved panikangst og agorafobi (kapitel 6)(24 sider). In: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012.

Bohni, M.K., Jónsson, H. & Rosenberg, N.K. Kognitiv adfærdsterapi ved OCD (kapitel 8) (81 sider). In: Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red). OCD – Sygdom og behandling - for behandlere. Hans Reitzels Forlag 2014

Casement, P. (1985/1991) Learning from the Patient. The Guilford Press. Kapitel 1. S.6-28 (23 sider) eller Casement, P. (1987) Lyt til patienten. Hans Reitzels Forlag. S. 11-36.

Dadomo, H., Grecucci, A., Giardini, I., Ugolini, E., Carmelita, A., and Panzeri, M. (2016). Schema Therapy for Emotional Dysregulation: Theoretical Implication and Clinical Application. *Frontiers in Psychology*, 7: 1987, 1-16. (16 s.)

Fisher, P. A., Beauchamp, K. G., Roos, L. E., Noll, L. K., Flannery, J., & Delker, B. C. (2016). The neurobiology of intervention and prevention in early adversity. *Annual Review of Clinical Psychology*, 12:1, 331-357. (26 s.)

Fog, J. (1998). Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien. Hans Reitzels forlag. Kapitel 3 og 4. S.53-90.(38 sider)

Fonagy, P. (2001) Key Findings in Attachment Research (kapitel 2 s. 19-47) I Fonagy, P. (2001) Attachment Theory and Psychoanalysis. New York: Other Press (28 s.)

Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, kap. 7, s. 137-165 (28 sider)

Giesen-Bloo J, van Dyck R, Spinhoven P, van Tilburg W, Dirksen C, van Asselt T, Kremers I, Nadort M, Arntz A. (2006). Outpatient psychotherapy for borderline personality disorder: randomized trial of schema-focused therapy vs transference-focused psychotherapy. *Archives of General Psychiatry*, 63:649–658. (9 s.)

Guldin, Mai-Britt (2014). Kapitel 4: Psykotraumatologi og diagnostisk kategorisering af sorg, Kapitel 5: Den behandlingskrævende sorg. I: *Tab og Sorg. En grundbog for professionelle*. København: Hans Reitzel. [40 sider]

Gullestad, S. E. & Killingmo, B. (2007): Underteksten, kapitel 10 (Den analytiske holdning) og det meste af kapitel 11 (Terapeutens interventioner) (s. 179-222) (43 sider)

Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder*. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen, s. 19-36 (17 sider);, Kapitel 3: Undersøgelse og

- visitation, s. 55-71) (16 sider). København: Hans Reitzel). København: Hans Reitzel
- Harder S, Simonsen E. (2017) Udviklingspsykopatologi. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri (2. udg.). Hans Reitzels Forlag (14 sider)
- Heede, T. (2010): Klinisk Børnepsykologi – Praksis i et socialt og relationelt perspektiv. (Kapitel 3, 4, 5, 6, 7: (ca 95 sider.) DK: Akademisk Forlag.
- Hinshaw S, & Stier A. (2008). Stigma as related to mental disorders. *Annual Review of Clinical Psychology*, 4:367–393. (26 sider)
- Jacobsen, Michael Hviid & Kofod, Ester Holte (2015). Sorg: En fraværstfølelse under forandring. I: Bo, Inger Glavind & Jacobsen, Michael Hviid (Red.): *Hverdagslivets følelser: Tilstande, relationer, kulturer*. København: Hans Reitzel. Følgende uddrag: s. 254-260 (Psykologiske forståelser af sorg) og s. 263-268 (Sorg som lidelse: Patologiseringen af sorg). [13 sider]
- Jørgensen, C.R., Kjølbye M. & Møhl, B. (2017) Psykoterapi. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri (2. udg.). Hans Reitzels Forlag (kap. 32 p. 674-706) (30 sider)
- Jónsson, H. Kognitiv adfærdsmodel for OCD (kapitel 7)(15 sider). In: Bohni, M.K. & Benned- sen, B.E. (red). OCD – Sygdom og behandling - for behandlere. Hans Reitzels Forlag 2014
- Killingmo, B. (1984). Conflict and Deficit. Implications for technique. *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 (14 sider).
- Kvaale, E.P., Haslam, N., Gottdiener, W.H., 2013. The “side effects” of medicalization: A meta-analytic review of how biogenetic explanations affect stigma. *Clinical Psychology Review*, 33,782–794. (12 sider)
- Leichsenring, F., Luyten, P., Hilsenroth, M. J., Abbass, A., Barber, J. P., Keefe, J. R., Leweke, F., Rabung, S. Steinert, C. (2015). Psychodynamic therapy meets evidence-based medicine: a systematic review using updated criteria. *Lancet Psychiatry* 2, 648–60 (12 s).
- Lemma, A. (2015). *Introduction to the practice of psychoanalytic psychotherapy*, 2nd ed. (pp. 1-11; 28-74). Chichester, England: Wiley. (57 s.)
- Mortensen, K.V. (2006): *Fra neuroser til relationsforstyrrelser, 2. udgave* (Kapitel A1: Klassifikation og psykiatrisk diagnostik, s. 347 – 381). København: Gyldendal. (34 sider).
- Munch Jensen B. & Møhl B. (2017) Spiseforstyrrelser. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri (2. udg.). Hans Reitzels Forlag (477-496) (19 s.)
- Møhl B. (2019) Historical theories and new models for understanding non-suicidal self-injury In: Møhl, B. Assessment and Treatment of Non-Suicidal Self-Injury. A Clinical Perspective. London: Routledge (kap 5, 79-96) (17 sider)
- Møhl B, Simonsen E. (2017) Med mennesket i centrum. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri (2. udg.). Hans Reitzels Forlag (30 sider)

Møhl B. Psykoterapi- og personalesupervision. I: Simonsen & Møhl (red.) 2017 Grundbog i Psykiatri (2.udgave) København: Hans Reitzels Forlag (Kapitel 49, siderne 983-1004) (20 sider)

Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR) for ikke-medicinsk behandling af depression (publiceret 2016). Fndes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for NKR på adressen:

<https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nkr>

Nilsson, K.K., Kugathasan, P., & Straarup, K.N. (2016). Characteristic, Correlates and Outcomes of Perceived Stigmatization in Bipolar Disorder Patients. *Journal of Affective Disorders*, 194; 196-201. (5 sider)

Petersen, B. Supervision af psykologkandidater i privat praksis – en casebeskrivelse af supervisionen i Dansk Psykologforenings praksiskandidatordning. Kap.3 s. 37 – 54. Aalborg Universitets Forlag. 2016 (17 s.)

Poulsen S, Lau M, Simonsen S. Forskning i Psykoterapi. In: Alberdi F, Rosenbaum B, Sørensen P. (red) *Moderne Psykoterapi*. Hans Reitzels Forlag 2015. (pp543-583) (40 sider)

Rosenberg N.K., Mørch, M.M. & Arendt, M. Kognitiv adfærdsterapi – teori og metoder (kapitel 1) (30 sider). In: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) *Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling*. Hans Reitzels Forlag 2012.

Rosenberg, N.K. & Arendt, M. Kognitiv adfærdsterapi ved socialfobi (kapitel 7)(25 sider). In: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) *Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling*. Hans Reitzels Forlag 2012.

Schomerus, G., Schwahn, C., Holzinger, A., Corrigan, P. W., Grabe, H. J., Carta, M. G., et al. (2012). Evolution of public attitudes about mental illness: A systematic review and meta-analysis. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 125, 440-452. (12 sider).

Segal, Z.V., Williams, J.M.G. og Teasdale, J.D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression* (2. udg.) New York: Guilford Press. Side 11-60, kap. 1-3. (49 sider)

Straarup, K.N. Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser(kapitel 4) (35 sider). In: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) *Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling*. Hans Reitzels Forlag 2012.

Wakefield, Jerome C. & Horwitz, Allan V. (2010). Chapter 2: Normal reactions to adversity or symptoms of disorder? In: Gerald M. Rosen & B. Christopher Frueh (Eds.). *Clinician's Guide to Posttraumatic Stress Disorder*. New Jersey: John Wiley & Sons. [17 sider]

Walter, T. (2006). What is complicated grief? A social constructionist answer. *Omega: The Journal of Death and Dying*, 52 (1). pp. 71-79. [9 sider]

White, Michael (2006). Hilse på igen: om at indlemme den tabte relation i sorgarbejdet (s. 65-81). (Uddrag fra Kapitel 3: Genmedlemsgørelse). I: *Narrativ praksis*. København: Hans Reitzel. [17 sider]

Ialt sider 1000